



DET KONGELIGE  
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Kommunal- og moderniseringsdepartementet  
Postboks 8112 Dep  
0030 OSLO

Deres ref  
20/1024-3

Vår ref  
20/2078-9

Dato  
5. november 2020

## Uttalelse til innsigelsessak om kommuneplanens arealdel i Randaberg kommune

**Klima- og miljødepartementet mener at foreslått akvakulturlokalitet VA i kommuneplanens arealdel for Randaberg kommune vil komme i konflikt med nasjonale og vesentlige regionale miljøverdier. Etter en helhetlig vurdering, tilrår departementet at innsigelsen fra Fylkesmannen i Rogaland tas til følge.**

Vi viser til brev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet av 22. juni 2020, vedlagt sak om innsigelse til kommuneplanens arealdel for Randaberg kommune. Det er Forsvarsbygg og Fylkesmannen i Rogaland som har gjenstående innsigelser til planen. Innsigelsen fra Forsvarsbygg er begrunnet i konflikt med skyte- og øvingsfelt i sjø, og Fylkesmannens innsigelse er begrunnet i konflikt med landskaps- og naturverdier og mangler ved konsekvensutredningen knyttet til dette. Klima- og miljødepartementet vurderer kun innsigelsen som er begrunnet i miljøhensyn.

### Saken gjelder

Randaberg kommune vedtok den 20. juni 2019 kommuneplan for perioden fra 2018 – 2030. Fylkesmannen i Rogaland og Forsvarsbygg har gjenstående innsigelser til planen knyttet til areal satt av til akvakultur. Kommunen har i oversendelsesbrevet vist til at det er statlige mål om økt havbruksproduksjon og ønske om å få mer oppdrett ut i åpnere sjøområder med god vannutskiftning.

Innsigelsen til Fylkesmannen gjelder planområdet VA, som er satt av til akvakultur. Planområdet ligger omtrent 400 meter vest for øya Alstein, og er på 350 dekar. Rundt området er det avsatt hensynssone (H190) for ankring av anlegget. Sjøarealene i Randaberg

Postadresse  
Postboks 8013 Dep  
0030 Oslo  
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse  
Kongens gate 20  
www.kld.dep.no

Telefon\*  
22 24 90 90  
Org.nr.  
972 417 882

Avdeling  
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler  
Helle Boman  
Andresen  
22 24 57 70

kommune var ikke regulert i tidligere kommuneplan (se planbeskrivelse s. 16). Innsigelsen er begrunnet i at et akvakulturanlegg vil være i konflikt med landskaps- og naturverdier og mangler i konsekvensutredningen og ROS-analysen. Fylkesmannen peker blant annet på nærheten til Jærstrendene landskapsvernområde, fugleliv, biologisk mangfold i sjø og villaks og sjøørret.

Forsvarsbyggs innsigelse er begrunnet med at hensynet til Forsvarets skyte- og øvingsfelt i sjø ikke er tilstrekkelig ivaretatt i planforslaget. Forsvarsbygg anfører at temakartet som viser feltene må gjøres juridisk bindende og at det blir tatt inn en bestemmelse til planen som uttrykkelig sier at det ikke tillates nye faste installasjoner eller virksomhet innenfor området avsatt til skyte- og øvingsfelt som vil kunne forhindre Forsvarets skyte- og øvingsaktivitet. En konsekvens av bestemmelsen Forsvarsbygg ønsker skal tas inn i planen, vil være at det ikke kan opprettes akvakulturanlegg ved Alstein.

### **Miljødirektoratets vurdering**

Miljødirektoratet tilrår at innsigelsen fra Fylkesmannen i Rogaland tas til følge. Direktoratet vurderer at etablering av akvakulturanlegg som foreslått er i strid med nasjonale og vesentlige regionale interesser og vil medføre negative konsekvenser for disse. De peker blant annet på at området er viktig som hekke- og overvintringsområde for fugl og at det er registrert flere viktige naturtyper i sjø, som blant annet en tareskogforekomst. Videre fremgår det av uttalelsen av 28. september 2020 at Miljødirektoratet vurderer at konsekvensene for naturtyper i sjø og villaks er mangelfullt utredet.

### **Klima- og miljødepartementets vurdering**

Rundskriv T-2/16 *Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis* gir en oversikt over særlig viktige nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet som skal legges til grunn ved vurdering av planforslag. Av rundskrivets punkt 3.6 fremgår det blant annet at innsigelse skal vurderes når foreslått ny arealbruk vil komme i konflikt med verneområder etter naturmangfoldloven kapittel V, jmfør § 77, og de verdier som vernet skal ivareta, også når planforslaget ligger utenfor planområdet. Videre skal innsigelse vurderes når planforslaget vil komme i konflikt med A- og B-lokaliteter kartlagt etter DN-håndbok 19, truede arter (CR – kritisk truet, EN – sterkt truet og VU – sårbar) og deres leveområder, jmfør gjeldende Norsk rødliste for arter, og de særskilte hensyn som følger av Stortingets vedtak om nasjonale laksevasdrag og laksefjorder (jmfør lakse- og innlandsfiskloven § 7a) og *Kvalitetsnorm for ville bestander av atlantisk laks* (jmfør forskrift 20. september 2013).

### Villaks og sjøørret

Miljødirektoratet har opplyst at sjøområdene ved Alstein er viktige arealer for villaks og sjøørret. Området som er foreslått avsatt til akvakultur ligger i nærheten av den nasjonale laksefjorden "Kysten Jæren – Dalane", der de fire nasjonale laksevasdragene Bjerkreimselva, Ognå, Håelva og Figgjo munner ut. Etter *Kvalitetsnorm for ville bestander av atlantisk laks* (jmfør forskrift av 20. september 2013) er målet at den enkelte villaksbestand skal opprettholde minst god kvalitet eller at god kvalitet skal nås snarest mulig. Av

Lakseregisteret fremgår det at bestandstilstanden for laks i de tre laksevassdragene Bjerkreimselva, Ognå og Figgjø er vurdert som god eller svært god, mens bestandstilstanden for laks i Håelva er vurdert som dårlig som følge av dårlig genetisk integritet.

Konsekvensutredningen for akvakulturlokaliteten inneholder en vurdering av virkninger på villaks i elver i Boknafjorden. Av denne fremgår det at det allerede er moderat til stor belastning fra rømt oppdrettslaks på flere laksebestander og at samlet belastning av lakselusmitte er relativt høy. Konsekvensutredningen har ikke vurderinger av forholdet til tidligere nevnte nasjonale laksefjord eller laksevassdrag. Vi viser i denne sammenheng til Miljødirektoratets uttalelse av 28. september 2020, der de påpeker at vandringsruten til smolt i området ikke er kjent, men at det antas at smolt som vandrer ut fra vassdragene på strekningen Jæren – Dalane vil vandre nordover med kyststrømmen og passere i sjøområdene nær Alstein. Drift av oppdrettsanlegg i området vil kunne medføre utfordringer med at lakselus gir økt belastning for villaks på vandring.

Klima- og miljødepartementet er enig i vurderingene til Miljødirektoratet og Fylkesmannen av at virkningene av foreslått akvakulturlokalitet ikke er tilstrekkelig utredet. Videre vurderer departementet at det er en reell sannsynlighet for at det foreslåtte akvakulturområdet vil kunne medføre negative konsekvenser for nasjonale miljøverdier.

#### Fugleliv

Jærkysten er et viktig område for sjøfugl og andre fuglearter. Det er flere fuglefredningsområder og enkelte naturreservat for sjøfugl i området, blant annet Heglane og Eime fuglefredningsområde like øst for Kvitsøy og fuglefredningsområde omkring Rott, Kjør og Håstein i Sola kommune, hvor Kjærholmene naturreservat inngår. Dette er viktige hekke-, trekk- og overvintringsområder for fugl. Også sjøområdene som ligger mellom disse fuglefredningsområdene er viktige overvintringsområder for sjøfugl. Videre er fuglefredningsområdene langs Jærkysten og omkring Rott, Kjør og Håstein Ramsar-områder, som er fuglefredningsområder med internasjonal verdi.

Det er ulike sjøfuglarter som har det aktuelle området som vinteroppholds-/beiteområde. Av trua arter på Norsk rødliste for arter 2015 er lomvi oppført som kritisk truet (CR), alke som sterkt truet (EN) og teist som sårbar (VU). I tillegg er det flere andre arter som har en negativ bestandsutvikling. Det er dokumentert at flere sjøfuglarter benytter det aktuelle planområdet til matsøk, også i løpet av vinterhalvåret. Vinteren er en svært sårbar periode for fuglene, da det er korte dager til å finne mat og næring. Sjøfugl er under sterkt press fra mange hold, hvorav en av de viktigste årsakene er tap av leveområder, som nettopp mat-, hekke-, myte-, overvintring- og trekkområder. Klimaendringene gir også økte utfordringer for sjøfuglene, og det er derfor viktig å skjerme viktige leve- og matsøksområder fra negativ påvirkning, slik at de har større bufferevne mot klimaendringene.

Klima- og miljødepartementet viser også til at det er flere rovfuglarter som hekker eller har tilhold på øya Alstein, herunder jaktfalk og hønsehauk som begge er oppført som nær truet (NT) på Norsk rødliste for arter 2015. I tillegg bruker både havørn og vandrefalk øya, noe

som gir en indikasjon på at Alstein er en god lokalitet for rovfugl. Gulnebbblom, havørn, jaktfalk og vandrefalk er norske ansvarsarter, noe som betyr at det er mer enn 25 % av den europeiske hekkebestanden eller overvintrende bestanden (gulnebbblom) som finnes i Norge.

Planforslaget er på 350 dekar, og i tillegg kommer et større influensområde, både nærliggende sjøarealer og øya Alstein, som vil bli forstyrret av arealbeslaget og driften av et akvakulturanlegg. Klima- og miljødepartementet viser til Miljødirektoratets uttalelse av 28. september 2020, hvor de peker på at økte forstyrrelser knyttet til arealbeslaget og aktiviteten knyttet til anlegget kan medføre at området ikke lenger vil være attraktivt som matsankingsområde og at områdets økologiske funksjon reduseres. Videre peker de på at forstyrrelser i hekketida kan medføre blant annet økt predasjonsfare, og i verste fall redusere områdets verdi som hekkeområde. Klima- og miljødepartementet vurderer at akvakulturlokaliteten VA vil kunne få negative konsekvenser for viktige fuglebestander.

#### Naturtyper i sjø

Fylkesmannen viser til at det er store marine verdier i området som følge av høyt biologisk mangfold knyttet til tareskogforekomster og friskt bunnmiljø. Det er registrert tre naturtyper i sjø av stor verdi i nærheten av planområdet. Dette er en tareskogforekomst, et område med skjellsand og et gyteområde for torsk. Tareskogforekomsten er registrert som svært viktig (A-lokalitet), og er å regne som nasjonal og vesentlig regional miljøinteresse.

Som Miljødirektoratet påpeker i sin uttalelse av 28. september 2020, kan utslipp av næringssalter og organisk materiale ha negative konsekvenser for de marine naturtypene i en avstand på inntil 500 meter, avhengig av strømforhold og bunntopografi. Klima- og miljødepartementet støtter Fylkesmannens og Miljødirektoratets vurdering av at konsekvensene for økt organisk belastning ikke er tilstrekkelig utredet i konsekvensutredningen. Etter Klima- og miljødepartementets vurdering bør det ikke åpnes for akvakultur før det er gjort mer detaljerte vurderinger av konsekvensene akvakultur kan ha for de nasjonalt viktige naturtypene i sjø.

#### Landskapsvernområdet

Fylkesmannen har i innsigelsen sin påpekt at det er store landskapsverdier i området hvor akvakulturanlegget er planlagt da Alstein er en del av Jærstrendene landskapsvernområde. Formålet med landskapsvernet er "å ta vare på det egenartede natur- og kulturlandskapet på Jærstrendene med sine særmerkede strandtyper og de geologiske, botaniske, zoologiske og kulturhistoriske elementer som medvirker til å gi området et særpreg". Det følger av § 49 i naturmangfoldloven at dersom virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov kan innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis.

Det foreslåtte planområdet er lokalisert 400 meter utenfor landskapsvernområdet. Klima- og miljødepartementet vurderer at avstanden fra planområdet til verneområdet ikke kan regnes som et vesentlig inngrep i stor konflikt med landskapsverdiene i landskapsvernområdet.

### Oppsummering

Klima- og miljødepartementet mener at foreslått akvakulturlokalitet VA vil kunne ha negative konsekvenser for flere viktige miljøverdier, samt at konsekvensene for naturtyper i sjø og villaks og sjøørret ikke er tilstrekkelig utredet. Departementet har forståelse for kommunens ønske om å legge til rette for akvakultur, men vurderer at nytten av den aktuelle lokaliteten ikke veier opp for de negative konsekvensene for nasjonale og vesentlige regionale miljøverdier.

### **Konklusjon**

Etter en helhetlig vurdering tilrår Klima- og miljødepartementet at innsigelsen til akvakulturlokalitet VA fra Fylkesmannen i Rogaland tas til følge.

Med hilsen

Øyvind Andreassen (e.f.)  
avdelingsdirektør

Helle Boman Andresen  
rådgiver

*Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer*

Kopi

Fylkesmannen i Rogaland  
Miljødirektoratet  
Randaberg kommune